

AGHAGH UNIVERSITY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY

Nazwa modułu zajęć: Religia jako element kultury. Aspekty lokalne i globalne

Rok akademicki: 2019/2020 Kod: HKLT-2-308-KW-s Punkty ECTS: 2

Wydział: Humanistyczny

Kierunek: Kulturoznawstwo Specjalność: Komunikacja wizualna i projektowanie graficzne

Poziom studiów: Studia II stopnia Forma studiów: Stacjonarne

Język wykładowy: Polski Profil: Ogólnoakademicki (A) Semestr: 3

Strona www: —

Prowadzący moduł: prof. dr hab. Pasek Zbigniew (pasek@agh.edu.pl)

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Kurs ma na celu pokazanie religii jako czynnika determinującego kształt współczesnych kultur Wschodu i Zachodu w różnych sferach życia, od polityki, czy ekonomii po sfery prywatne, np. erotykę.

Opis efektów uczenia się dla modułu zajęć

Kod MEU	Student, który zaliczył moduł zajęć zna i rozumie/potrafi/jest gotów do	Powiązania z KEU	Sposób weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w ramach poszczególnych form zajęć i dla całego modułu zajęć
Wiedza: zna i rozumie			
M_W001	Kurs daje wiedzę na temat zróżnicowanych form obecności motywów religijnych kulturze, głównie współczesnej.	KLT2A_W18, KLT2A_W22, KLT2A_W12, KLT2A_W07	Egzamin
Umiejętności: potrafi			
M_U001	Podczas kursu staramy się wyrobić wśród uczestników umiejętność analizy i interpretacji dzieł kultury ze szczególnym uwzględnieniem aspektu wizualnego.	KLT2A_U05, KLT2A_U23, KLT2A_U11	Esej, Egzamin
M_U002	Uczestnicy kursu pracują nad umiejętnością interpretowania różnych form obecności religii i duchowości w kulturze wizualnej.	KLT2A_U20, KLT2A_U11	Esej, Egzamin

M_U003	Samodzielnie rozwija swoje umiejętności badawcze i prowadzi pracę badawczą pod opieką osoby prowadzącej przedmiot, które prezentuje w eseju oraz potrafi ustnie bronić postawionych tez.	KLT2A_U12	Esej, Aktywność na zajęciach
Kompetencje społeczne: jest gotów do			
M_K001	Rozwój postawy krytycznej i tolerancyjnej wobec różnych przejawów tak życia religijnego jak i pozareligijnej duchowości.	KLT2A_K07	Aktywność na zajęciach, Esej, Egzamin

Liczba godzin zajęć w ramach poszczególnych form zajęć

Suma	Forma zajęć dydaktycznych										
	Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Prace kontrolne i przejściowe	Lektorat
30	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Matryca kierunkowych efektów uczenia się w odniesieniu do form zajęć i sposobu zaliczenia, które pozwalają na ich uzyskanie

Kod MEU	Student, który zaliczył moduł zajęć zna i rozumie/potrafi/jest gotów do	Forma zajęć dydaktycznych										
		Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Prace kontrolne i przejściowe	Lektorat
Wiedza: zna i rozumie												
M_W001	Kurs daje wiedzę na temat zróżnicowanych form obecności motywów religijnych kulturze, głównie współczesnej.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Umiejętności: potrafi												
M_U001	Podczas kursu staramy się wyrobić wśród uczestników umiejętność analizy i interpretacji dzieł kultury ze szczególnym uwzględnieniem aspektu wizualnego.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_U002	Uczestnicy kursu pracują nad umiejętnością interpretowania różnych form obecności religii i duchowości w kulturze wizualnej.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

M_U003	Samodzielnie rozwija swoje umiejętności badawcze i prowadzi pracę badawczą pod opieką osoby prowadzącej przedmiot, które prezentuje w eseju oraz potrafi ustnie bronić postawionych tez.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kompetencje społeczne: jest gotów do												
M_K001	Rozwój postawy krytycznej i tolerancyjnej wobec różnych przejawów tak życia religijnego jak i pozareligijnej duchowości.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Udział w zajęciach dydaktycznych/praktyka	30 godz
przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	16 godz
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	10 godz
Dodatkowe godziny kontaktowe	4 godz
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	60 godz
Punkty ECTS za moduł	2 ECTS

Pozostałe informacje

Szczegółowe treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć (szczegółowy program wykładów i pozostałych zajęć)

Wykład

Religia jako element kultury, aspekty globalne i lokalne

1-2. Konflikty polityczne współczesnego świata na podłożu religijnym. Konflikty: a/ islamsko chrześcijańskie; b/ hinduistyczno-islamskie; c/ front protestancko katolicki; d/ judaistyczno-muzułmańskie; Omówimy sytuację m.in. w takich rejonach i krajach jak: Irlandia Północna, Sudan, Kaukaz, Sri Lanka, Liban, Izrael i Bliski Wschód, Irak i in.); Geneza fundamentalizmu jako zjawiska historycznego; fundamentalizm: hinduski, żydowski, muzułmański i chrześcijański (geneza, aktywność, praktyki, mapa aktywności), syjonizm.

3. Konflikty i napięcia w Polsce współczesnej a sfera religii. Konflikty wokół miejsc świętych: Supraśl, Przemyśl, Ujkowice; Wisła jako miejscowość protestancka - konsekwencje kulturowe; nacjonalizm a religia (nacjonalizm chrześcijański i neopogański).

4. Religia a ekonomia i sprawy społeczne (nierówności społeczne a dyskurs religijny, teologia wyzwolenia, religie wobec handlu, religijne zasady bogacenia się, religijne motywy w repertuarze np. sieci handlowych sprzedaży bezpośredniej)

5. Religie a wizja idealnego państwa, mity i rytuały polityczne, dyspensacjonalizm ewangelikalny, współczesne ruchy millenarystyczne i mesjanistyczne

6. Religie a węzłowe zagadnienia bioetyki (aborcja, kontrola narodzin, transplantacje, eugenika, eksperymenty na zwierzętach i in.)
7. Religie wobec mniejszości; geneza i dzieje idei tolerancji; ewolucja postaw wobec kobiet, mniejszości seksualnych,
8. Antysemityzm w Polsce współczesnej uwarunkowania i nurty
- 9 . Współczesne prawodawstwo Zachodu wobec przekonań religijnych – pola konfliktów.
10. Religia a przestrzeń, profilowanie krajobrazu z motywów religijnych, religijna ekologia,
11. Religia a sztuki wizualne, zakazy przedstawiania sacrum w religiach monoteistycznych, kanon, profanacje i prawo, możliwość obrazy uczuć religijnych.
12. Uwarunkowania kulturowe religijnych postaw wobec sfery seksu, odmienność definicji erotyki w różnych kręgach kulturowych; od kultów płodności do ascezy; polityka prorodzinna a ideał ascezy seksualnej jako wartości religijne; nienormatywne praktyki seksualne w oczach religii.
13. Duchowość holistyczna, antyinstytucjonalna; nowoczesne modalności wyrażania sakralności (duchowość niereligijna); nowe ruchy religijne i New Age a myślenie pozytywne; nowe formy zachowań magicznych we współczesnej kulturze
14. Orientalizacja zachodniej kultury; religijność patchworku.
15. Religie i nowe media; cyberreligie, religie w sieci, problem ważności rytuałów wirtualnych, joke religions, (świątynie w Secend Life). Dyskusja panelowa – podsumowanie kursu.

Metody i techniki kształcenia:

Wykład: Treści prezentowane na wykładzie są przekazywane w formie prezentacji multimedialnej w połączeniu z klasycznym wykładem tablicowym wzbogaconymi o pokazy odnoszące się do prezentowanych zagadnień.

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu:

Zaliczenia poprawkowe mają takie same wymogi zaliczeniowe jak egzamin w I terminie. Wykład nie jest obowiązkowy więc nie obowiązuje odrabianie go. Obowiązuje znajomość przekazywanych na nim treści

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa:

Wykład:

- Obecność obowiązkowa: Nie
- Zasady udziału w zajęciach: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego.

Sposób obliczania oceny końcowej

3/4 Oceny to wynik ustnego egzaminu, 1/4 to ocena z przedłożonego eseju (ocena ta wystawiana jest po rozmowie i dyskusji nad pracą, które będą miały miejsce podczas egzaminu).

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach:

Dłuższa nieobecność studenta na zajęciach – ustalony zostanie odpowiedni zakres tematyczny do nadrobienia w samodzielnej pracy i lekturze.

Wymagania wstępne i dodatkowe, z uwzględnieniem sekwencyjności

modułów

Obowiązkowa znajomość treści wykładów i lektury podstawowej do egzaminu.

Napisanie studium szczegółowego (ok. 10 stron) na jeden z wybranych i uzgodnionych z prowadzącym tematów

Zalecana literatura i pomoce naukowe

Encyklopedie:

M.Eliade, I.P.Couliano, Słownik religii, różne wydania

Encyklopedia religii świata, oprac. F.Lenoir, Y.Tardan-Masquelier, Warszawa 2002, t.1-2.

Literatura do kursu:

Barker E., Nowe ruchy religijne, Kraków 1997

Beckford J., Teoria społeczna a religia, Kraków 2006

Bezer P., Religia i globalizacja, Kraków 2005

Hervieu-Leger D., Religia jako pamięć, Kraków 1999

Kepel G., Zemsta Boga. Religijna rekonkwista świata, Warszawa 2010

Koseła K., Polak i katolik. Splątana tożsamość, Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa 2003

Luckmann T., Niewidzialna religia. Problem religii we współczesnym społeczeństwie, Zakład Wydawniczy Nomos, Kraków 1996

McGuire M.B., Religia w kontekście społecznym, Kraków 2012

Pasek Z., Nowa duchowość. Kulturowe konteksty, Kraków 2013.

Problemy etyczne w tradycjach sześciu religii, red. P.Morgan i C.Lawton, Warszawa 1996

Rappaport R., Rytuał i religia w rozwoju ludzkości, Zakład Wydawniczy Nomos, Kraków 2007

Ruchy pogranicza religii i nauki jako zjawisko socjopsychologiczne, t.5, red.T.Doktór, Warszawa 1996

Wróblewski P., Mobilizacja i konflikt etniczny. Miejsca święte mniejszości narodowych w Polsce, Warszawa 2007

Netografia:

Encyclopedia of Religion and Society

<http://hirr.hartsem.edu/ency/>

Religious Worlds

<http://www.religiousworlds.com/>

The Internet Sacred Text Archive

<http://www.sacred-texts.com/index.htm>

Believe Religious Information Source

<http://www.mb-soft.com/believe/>

Publikacje naukowe osób prowadzących zajęcia związane z tematyką modułu

Monografie:

- Nowa duchowość. Konteksty kulturowe Wydawnictwo Aureus, Kraków 2013

- Nowa duchowość w popkulturze. Studia tekstologiczne, (współautor: K. Skowronek), Wydawnictwo Libron, Kraków 2013, s. 219

- Kultura religijna protestantyzmu, Wydawnictwo Libron, Kraków 2014, s. 267-268

Prace pod redakcją:

- Religia a współczesne stosunki międzynarodowe, red. B.Bednarczyk, Z.Pasek, P.Stawiński, Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne, Kraków 2010, ss. 334.

- Pozareligijne wymiary duchowości, red. Z.Pasek, K.Skowronek, R.Tyrała, Libron, Kraków 2013, ss. 226

- Poza kulturą nie ma zbawienia, red. J.Dębicki, Z.Pasek, K.Skowronek, Libron, Kraków 2014, s.311.

Artykuły:

- Od religijności ku duchowości. Przyczynek do przemian w kulturze współczesnej, w: Filozoficzne i kulturoznawcze rozważania o duchowości i komunikowaniu, red. I.Fiut, seria Idee i Myśliciele, tom X, Kraków 2008, s.13-25

- Terminologia nauk ścisłych w tekstach wyznaniowych Nowych Ruchów Religijnych, , red. J. Mucha, Nie tylko Internet. Nowe media, przyroda i „technologie społeczne” a praktyki kulturowe, Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 2010, s.309-319

- O religijnych odmianach konfliktów kulturowych we współczesnej Polsce, w: Granice kultury, red. A.Gwóźdź, ŚLĄSK Wydawnictwo Naukowe, Katowice 2010, s.397-413

- Żydzi i chrześcijanie na krakowskim Kazimierzu. Wzajemne stosunki w wiekach XVI-XVIII, „Studia Religioznawcze” 1994, z.27, s. 49-73

- Współczesne orzecznictwo niemieckie wobec mniejszości muzułmańskiej (współautor Michał Madej), współautorstwo M.Madej, w: „Przegląd Prawa Wyznaniowego” 2012 (4), s. 67-86

- Kulturowe i prawne aspekty kontrowersji wokół chusty muzułmańskiej we Francji, współautor - M.Madej, w: "Studia z Prawa Wyznaniowego", 2012, t. 15, s.185-216.

Informacje dodatkowe

Problemy do egzaminu (zostaną ostatecznie potwierdzone na miesiąc przed terminem egzaminu)

- 1.Przyczyny współczesnych napięć między islamem a krajami Zachodu
- 2.Omów konflikty na tle religijnym we współczesnym świecie.
- 3.Fundamentalizm: definicja i jego religijne odmiany: chrześcijański, muzułmański, żydowski, hinduski i inne.
- 4.Omów przykłady konfliktów hinduistyczno-islamskich, buddyjsko-islamskich, buddyjsko-hinduistycznych w Azji (Indie-Pakistan, Timor Wschodni, Sri Lanka, Birma, in.).
- 5.Zasady dyspensacjonalizmu i jego wpływ na politykę wschodnią USA
- 6.Omów religijne konteksty konfliktów na współczesnym Bliskim Wschodzie
- 7.Ruch syjonistyczny i jego znaczenie dla współczesności
- 8.Religijny kontekst konfliktu w Irlandii Północnej
- 9.Religijne konteksty współczesnych konfliktów na Bałkanach
- 10.Napięcia na tle religijnym na pograniczach współczesnej Polski (prawosławie i luteranizm)
- 11.Omów konflikty wokół wykorzystywania symboli religijnych w sztuce
- 12.Dlaczego mniejszości religijne w Polsce współczesnej głosują na lewicę?
- 13.Antysemityzm, przejawy, geneza i uwarunkowania?
- 14.Rola mediów w kreowaniu konfliktów wokół symboli religijnych
- 15.Świętość w nowych mediach (sacrum w przekazie cyfrowym)
- 16.Rodzaje wrażliwości symbolicznych w Polsce współczesnej - kultura typu ludowego (religia przeżywana) a „wiara oświeconych”
- 17.„Sensualna nierozróżnialność” jako cecha religii typu ludowego
- 18.Rola protestantyzmu w narodzinach kapitalizmu wg M.Webera
- 19.Religijne uwarunkowania ekonomii i współczesnego biznesu
- 20.Chrześcijaństwo wobec pożyczania na procent
- 21.Idea społeczeństwa jako organizmu wg katolickiej nauki społecznej
- 22.Omów główne zasady rynkowej teorii religii R.Starka i W.Bainbridge’a
- 23.Teoria bezpieczeństwa egzystencjalnego Pippy Norris i Ronalda Ingleharta
- 24.Geneza i zakres praw człowieka i ich prawne zabezpieczenie
- 25.Problem granic wolności religijnej
- 26.Wartości religijne i świeckie w preambule Konstytucji RP
- 27.Prawodawstwo Zachodu a religia - pola konfliktów
- 28.Teleewangelizm i myZen - dwa przykłady związków między telewizją i religią
- 29.Duchowość holistyczna i prywatyzacja religii. Definicje
- 30.Religijne utopie społeczne i polityczne, (tu m.in. millenaryzm New Age)
- 31.Religie wobec sfery seksu.